

صالی — ۱۰ شریں ثانی ۱۹۲۷

جلد : ۹

HALIT BAYRI
KITAPLARI
No.

928

بشنجی سنه — نومرو ۹۷

آبونه شرطری : سنه لکی ۲۵۰
آلتی آبانجی ۱۲۵ ، فوق العاده
نسخه لرایجون ۵۰۰ و ۳۰۰
غروشدور .

مجموعه مزه یشتنجه طبعی تفسیب
ایدله بن ازلر اعاده ایدلر .

مکتبہ محبوسہ

اداره خانه :

باب عالی جاده سنده اقدام
یوردی یانددکی بناده
خصوصی دائره

صاحب و مدیری
محمد مسیح

هر آیک برنجی داره بشنجی کونلری جبقار ، علمی ، ادبی ، اقتصادی ، صرئی مجموعہ در

فکر جرياني لري

نورک جمهوريتي

خلفه جاني

«حکومت» ديدکيز. مؤسسه اجنای زمري
تشکيل ايدن فردرک کوندياريت عاقل وظيفه لره
زمره باند حکمران وظيفه لره مقابل سلام برصورتده
جريان ايدوب انديکته نظارت ابدعک، و بوضوړته
چيپته اجنای نظارت ايدوب ابدعک اولان برتصوړد.
بوتصو اجنای بر مؤسسه اولان پندښت جمعيت
حاکمات سو بسمه کوره شکلي دکشيدو. ابلک جمعيت
چاينده کورودوگر ساده اجنای حيات کت کيده
مترک برحال آلده، جمعيت کورودوگر ساده اولان
حکومت مؤسسه ده شکلي دکشيدو بماندلا.
دولک فردره قارشي اولان وظيفه لري ايفا
اتک، و فردلورن طلب ايدوب مکلفيتره دائر
حقوقي مطاع قايقي ايجين دولک مؤسسه سنده
وجوده کن انکشاف و حق و وظيفه لره آري
آري ايفان تامين ايدوبک فاعله ايرلشدر.
بوضوړته ابتدائي جمعيتره کورودوگر ساده،
بيط حکومت شکلي برت کت کيد، معظم
سازنتر ناسس ايتبه باشلامندر.
ديک حکومت شکله دکي فرد ابله جمعيت
آرامندکي مناسبولک ساده ملک و تربکته کوره
دکريمکه اولديني آکلان بيز.
قوايق فرد ابله جمعيت آرامنده حقوقي بر
مناسبت وازدر. چونکه انسانک صرف فردی
اولان اولاندن باشقا پرده اجنای وارولي واردره
و انسان انساناني اوکرته و اجنای واردره.
انسانک لاجنای بر موجودی حائر اولسي اساساً
پنده ممکن اولديني کي. چونکه بوله مفرد
و منوي بر حيات بغير انسانيت تاريخنده انسانيت
تشکيل ايدلر. فردک روينده عصرلرک ووردي
اعتبارل نديجي اولهري جمعيت خارجنده تربيات
چيرک ايتي ده انسانده وجود بولماز. ايشته
عادتا فطري اولان بوميل فردده جاني برانديشه
حالي آير، بوانديشه ايسه اجنای حياه انطباق ميليدو.
اکر فرد اجنای حياه انطباق ايدمزمه روينده
باشقا هيج برشله دولدورولزاي بروشلي حاصل اولور.
فرد ابله جمعيت آرامندکي بو علاقه کوسر تيورک
فردک جمعيتن آلده جمعيت مقابل جمعيت و بوجي ده
واردو. ايشته فرد ابله جمعيت آرامندکي بو
آليش و بريش فردک تربيت کندي وجدانندن
باشقا هيج بر خارجي تاثير معروض قلغزير و قيصير.
ايشته «خلفه جاني = Democratie» فرد
ابله جمعيت آرامندکي بو مناسبولک کرمي
دارنده جريان ايتميد، فردده شورونک اک
شدلي بر ميلي اولان «حريت» ابله وجدانک
اک قوتي بودونوي اولان «مکلفيت» لره وازرا.
پيامي، بوايک متضاد ميلک ايريشي، موازنلي بر

حاله فردک روينده باشامي «خلفه جاني» ک
اساسي تشکيل ايدو. قوايق انسانک قيصاع
بولديني ال دوقونولاسه هيج تحمل ايدمدي
بر دويونسي وارسه اوده «حريت» ي در. چونکه
رودک کندنه صاحب اولديني حس ايتي «حريت»
ايسندي کي استعمال ايتميه آکلان بيز. بر
انسان ايجين ايسه کندي حريتي ايسندي کي
استعمال ايتنندن دها علوي بر ذوق بو قدر.
ايشته بو حريتي شک ايفاسيه موظف اولديني
«مکلفيت» ابله تاليف ايتک لازم کير. بوقا ايدده
بالکيز «خلفه جاني» مسلکيه قابل اولور.
شوله ک: فرد بر طرفدن فردی وارلنده کي
حريت ميلي ايسندي کي استعمال ايتک دوقدن
محروم قاعلامي ايتمه رار، ديگر طرفدنده
اجنای وارلک کندنه تحمل ايسندي کي وظيفه لره
قارشي قارشي کير. چونکه شعورندکي حريت
هواسي نه قادر کندنه بر اصرار و بزمه،
وجداننده بوديوني مکلفندي ايفاده حس ايدوبکي
علوي ذوق ده اوندن آشاني قالز.
شوالده بومکلفندي کندي حريتي دائره سنده
نفسه تحمل ايتمه رار بو ايکي طرفي ذوق
فردک روينده مستثنا بر اندراج حصول کتير،
ايشته فردک شعورندکي «حريت» ميلي ابله،
وجداننده «مکلفيت» دويونسي آرامندکي
باريشقافندکي روينده موازتي تامين ايدو.
بو موازات ايسه انسانک کندنه تحمل
ايدوبکي وظيفه لره، مکلفيت لره بکندلي طرفدن،
خارجدن دکيل، نغندن، يايغي روارقي طرفدن
دکيل کندي تيز وارلندن کتيله اولورک
خلفه جاني حکومت خصوصندکي مستثنا ايتايي
بواده کندي کوسر. چونکه خلفي بر حکومت
آنجاي جمهوريت اولديني. جمهوريت حکومتی
ايسه، فردک کندي وجداننه تحمل ايدوبکي
وظيفه لره باشقايي طرفدن دکيل بکندلي
طرفدن کيسيدو.

جمهوريت

فردک جمعيت ابله بو مناسبولکده حق و عدلک
شکران اولسي و فردک جمعيت قارشي اولان
وظيفه لره ايفانده. بواک مقابل جمعيتن ايتي
لازم کن حکمران ايفانده حريتي استعمال ايتي
بر طاقم ظالم قوتلرک، دوشيانلره تعرض مصون
قايي ايجين فردک قوتده نديدي ايفاده قادر
بر قوت حاکم اولسي ضروري کندي کوسر.
ايشته حکومت ديدکيز مؤسسه بو ضرورندن
دوغار. حکومت انسانري سينه منده طولان
جمعيت سياسي قوتي اداره ايدن مؤسسه اوق
دولاييسه جمعيت تشکيل ايدن فردرک کندي لري
اوزنده حکمي اجرا ايدوبکي اولان بر قوتکته
کندلي طرفدن تشکيل ايدلش اولسي، يعني بوقا بده
کورودوگر «حريت» ابله «مکلفيت» ياريدو بريالیه ک
السلام بر حالي ايدني اک طبيعي بر فقيدو.

فردک ايفاسه مجبور اولديني وظيفه لري ايفاده
هيج بر مانه معروض قايقي، و حائر اولديني
مقارنک هيج بر صورتله محروم قايقي ايجين
کندي اجنای حياتي وجدانک کوسردي بوله
باشامک ايجين حريت ابله حرکت ايتي لازم کير.
حريتي استعمال ايتي ايسه حقيقت و وظيفه لره
صرف کندنه مخصوص اولان قايقي دائره سنده
خلفه هيج بر مانه ک حال اولسي ديدکيز.
حاکم هر نورو صحنه لره اتي بر وطنداش
صفتله حريتي استعمال ايدر کن فرد معروض قايقي
قانون قوتندن باشقا هيج بر شيدن بيلمايدو.
بوده تابع اولديني حکومت کندي و کالتي حائر
اولسي، و هيج رصنفک امتياز کي اولان ايدو
هر وطنداشک کندي استعادي، قايقي اقتداري
نسبتنده هر هاکي روظيفه ايتميه و اقتدار
و اهليتن بايقا هيج بر امتيازک ديدکيزه رجحان
حق و بره مسيدو.
بوصفي حائر اولهري بر حکومتده آنجاي
جمهوريت حکومت اولديني. ذاتاً بويکي سيلبرن
دولاييدرک جمهوريت شکلي ديدکيز حکومت شکله
مرجعيدو. چونکه برکيه جمهوريت خلفه جاني
استاد ايدو. بر جمعيت نه قادر خلفي اولور.
حکومت شکلي ده او قادر جمهوريتي اولور.
خلفه جاني کندنه شعار ايدني اولان بر جمعيت
جمهوريت باشقا حکومت شکلي قبول ايدم.
زادکان، روحاني، الح کي ممتاز صفت لري،
و هر فردک قابليه، اهليه، کوره کندنه هر
تورلو مقامه لاقني حائر کورده خلفه جاني، بر
جمعيتده او جمعيت اجنای وصفي اولنجه بوله
اولان جمعيت ظني طبيعي اولان حکومت شکلي ده
جمهوريت اولور، و باشقا نورو بر حکومت اولماز.
صکورا جمهوريتده، رئيس ابله وطنداش،
تابع ابله متبوع آرامندکي صرف ملک، کندنه
کورودو اقتدار و اهليه کوره ملک ايفاده
و انتخابيه جمعيتک اک بوسکه موقته جقارمش اولندن
باشقا بر امتياز طابقي ايجين هيج بر آريايي،
غيزياني کورمز. رئيس ملاندنر، ملک رئيسه
او مقام کندي و بر مشرو. بوضوړه اوق،
آرلنده هر هاکي برسلان دکش يايغي بر فردکي
خارج کورمز، و بوله جودولت مقابله سنده اهتک،
شاهيت، شايه انتخاب اولان، رئيس مقبول
اولان و صفلي دکشيدو برکيه جبر و قهر مسلکته
سلوک ايدوبکي، والندوک قدرتي ملک ايتي دکيل،
عليه استعمال ايتيه اولنجايتي اولور سنده کندنه
مسئوليت توجه ايدو، و استعفا تکليف اولور و
وي اوليا اولسا مدتيک خنامه قادر موقنده
قاله بيز، و آرقي بر دها رئيس اخيار اولونماق
کي ملک غنايه معروض اولور.
ايشته ملت ابله رئيس آرامنده بو وصفي
راپارلورن دولتي بو کون بصرينک وارديني اک
متکامل حکومت شکلي جمهوريتدو. ذاتاً

انځورونه د نړۍ پوټون جمهوري فيلسوفه ،
جمهوريت شكله او انساني كوزه كندې دولتي
دكليمېدركه كندې مفكوره حكومتې اوله لوق
جمهورتي دوشو غشلرد .

په پوټك اېچين دكليمېدركه مفكوره حكومت
پشنند عصر لرد نړۍ قوشان انسانيت مفكوره
عدالي كندېدنه غځل ايد بيله حك حكومت شكلي
اوله لوق جمهوري بولش و بو كون انسانيت
اېچين مفكوره حكومت اوله لوق جمهوريت حكومت
پوټون خيالري تشخېر اغېدرد . مثلا بونډن تشرېحاً
پر بېقي عصر اول پر پوزنده لك پر جمهوريت
حكومتې اسويږه ، و پر لك مېروني سلطنت
انكته موجود ايكن ، و دېكر پوټون حكومتلر
استبداد و مكلفيت شكندنه ايكن بو كون دنياده
مكشته اداره اولوانك ته برملك قالمش كيدرد .
آوردېده غويي جرين اول فرانسې و اسويږدېدن
عبارت ايكني تجاوز ايتن جمهوريتك ، عددجه ،
بوكون اون درده باله اولمېله ، كړي قلاق
اون پر مشروطيت قاضي كرك عدد ، كرك مساحه ،
كرك نفوسجه فوق نظري چاپ پر حاله در .
هر ايكي آسرقاده پوټون دولتر جمهوريتدر .
آسياده ايكي جمهوريت قاضي اوج مشروطيت
وازد . آفرقاده ذاتاً تام اوله لوق مستقل دولت
پوقدر . ايشته انسانيت بوكون مفكوره حكومت
اوله لوق جمهوريت دغوو بورومكده در .

تورك خلقچيني

خلقچيملك ، برمايك اساسا اوځونده ، پني تاريخي
اكمل ابتدايي زمانلردن اعتباراً اجنای بڼه پښك
عمرې ابتدايي و صفرده حاكم برخصت اوله لوق
بولونش اولسي لازم كير . تورك ملتند ايشته
پو اسلي خصاي كورويوز . چونكه خلقچيني
فردده اولدېني كي جومئده پر نوع اخلاق
دووزولكي ، اخلاقي ضايتدرد . خلقچيني فردك
روخنده ناصبل عدالت ، مساوات ديدكمو عمده لك
اساسي پر صورتده كندې سيرتده حاكم اولماسي
ايسه ، پر ملكات معشري وجدانده بو عمده لك
منديج بولومني خايجانكده اسايږد . ايشته پو
اساسي تورك ماني هر وقت كندېدك اصل پر
خصاي اوله لوق كوستمشر . پووك ملتلردن هر
پري مدنيتك خصوصي پر ساحه منده مثلامايلر
حقوقده ، يونانيلاير ديلمائده ، لك اولدېني كي
توركزده اخلاقه ريجيكلي قازانلردن .
تورك زوخي اساساً ساندي پر خصلة ملك
اولقه ممتازدر ، لك اسكي زمانه نړۍ توركلر
انسان و ملي اولان خصلتله ملك اولدقيرنه ،
ومدي برجميتدن صادر اوله لوق ساندي وديكر .
پن خصلتله ملك توركلره تاريخك هر دوره منده
تصادف اولونو ، مونوق اوله لوق انجړه چكن لك
اسكي تورك ابدري اولان اورخون كښابري
زړه بو خصوصده مهم معلومات وريږو . پو
آبدلردن پر كره توركلرك مدنيت موه پښك

شمدي به قادر ظن اولوندنندن لك پوكسك
اولدېني و تاريخده لك اسكي قوملر اوله لوق
كورددرك الله مائلا قادر و لك اولونرداما
قديم بر مدنيت ملك اولدېني كوستمترك دليلر
كورديليوز . مثلا بوكوني مدنيت خاندن پر
ملك مدنيت سوبسي خركك نكامل درخسته
كورده بونجولود . جرت انكشافك ريجي سرخايي
ايسه خلك او قوويان مادرجه سيدر ، حالو كه اوځون
آبدري بو خصوصده او زمانه كوره هېچده
آشاي سايلما ، چي اولان پر مدنيت سوبسي ،
يعني «خلك پوټون تورك اقوامي كندېدك زياتوب
براقدني آبدري آكله به دعوت ابتداييكي»
ازانه ايديږو .

توركلر انساني اولان خصلتلردن پريده
دوغيانه قاضي هېچ زبونكش معاملهده بولونك
مليږدو . باشقا ملتلك تاريخنده محاربو ، پي جوشي
خونخو راقلردن ، دوغيانه غلبه ايدنه آزني انساني
جائله هېچده تأليف قابل اوله چي تورلو تورلو
وحشتلردن تورك تاريخي معرادر ، كندې
مغلبيتليزي محابا اعتراف ابتدايكي حاله دوغيانه
قاضي قازاندري ظفرلردن دولتي هېچده غرور
كوستمرلر .

توركلره وطنپوروكده چوق قوتليږد . هېچ
پر تورك كندې «ايل» ي يقي ايتن ايتن چايي ،
وحن لك سوكلي شيري قدا ايتكدن چكېږ .
محمود كاشفري توركي شويه تعريف ايديږو :
«توركده تصلف و تفاخر پوقدر ، تورك پوټوك
قهرمانقلر و قدا قارقلر ايدني زمان پر فوق اعاده لك
بايدېدنن خپرسكي كورويوز .»
ايشته بوكي پر طرفدن ملي ، دېكر طرفدن
انسان خصلتله ممتاز اولان توركلر تشكيل
ايتكاري جيتيرده كوزه چاريان لك بارزوصف
زمانه كوره تشكيل ابتدايكي مختلف دولت شكليرك
ايجنده خلجي پر روكك كندې كوستمسيږد .
خلقچي اولان خصلتلردن پريده حربيكي دكل
صلحيي اولقدرد . اسكي توركلره دولت لك انديسط
شكي «ايل» آخېا ايلري . «ايل» ايسه «صلح»
مناسبه در . بونډن دولتي توركلر محاربو
لك غالب بولوندفري زمانه بيله مغلوب طرفدن
كنن صلح تكيفي دوخال قبول ايدلوري .
خلقچي خصلتلردن پريده «ولايت نامه» لك
چمنده حكمران اولسيږد . «ولايت نامه» لك
حكمتي افاد ايتي ايسه لك زياته جزا ايشلرنده
كورويوز . «جزا» توركلزه هر وقت «حقوق
علم» د سايليري .
اسكي تورك حكومت شكليدن لك شخعي
حكمداراني اصولي ظن اولونك «خاقانلق» بيله
خلقچي بروح كوزوكو ، چونكه مهم ايشلر
«شولون» پرده . خدا كره اولوب پرقراره اقربان
ايتنه خاقان طرفدن اجرا اولونه مازدي ، خاقانده
شولون اعصامتدن اولدېدنه ايراده رأي سوبسولوب
مقتع دليلاره شولون ايتنه قبول ايتيرد سيديري .
صوكرا لك پوټوك تورك دولتي اولان ايلخانلقده

عيني اصولي كورويوز ، ايلخانلقده مهم ايشلر
«قورولاي» ده بڼا كره اولونان ايلخان طرفدن
ايراولونه مازدي .

ايشته پوقردين پري سايلديږ و صفرلردن تورك
روچك اساسا خلجي اولدېني كوروز . ذاتاً
توركلر غويي سبيستني تشكيل ايدن اخلاقيرنه
بايلچي اولورس پر طرفدن «اسايږ» ، دېكر
طرفدن «مليتي» اولان توركلر جيت حبانده
لك باشليده خصلتده «خانچي» اولقدن . پوله
اولدېني حاله تورك وارانله صوكرا قارلش
اولان «غالباني» ، بايچي عصرلر وركدر
پو اصل خصلتري پر طرف ايدمه مگر برابر
اجنای حبانده پر وروقاتي حصوله كشمش ،
جيت حايي زمانه كوره بورومدن ايتونش ،
و توركلرك به دورده «عقربندن كړي قالمش»
اولان اجنای شيري و بوق و اخلاقو طوقه منسته
اوتراشمن ، و بو انحطاط دورسي تورك تاريخك
سيرانده لوق سرخه سيده برمدت ايتن بوق ايتدرد .

تورك جمهوري

روحا پوقدار خلجي اولان پر ملك تشكيل
ايدېچي حكومتك لطبيعي شكلي ده جمهوريتدر .
توركلر بايدنن پري عصرلك جرياني آراينده
چيردكي اجنای حاكك تكامل دورلر بيله كوره
هر تورلو حكومتلر تشكيل اغشلرد . پوټوك ايجنده
ملك جيت حاككند باشلاريك ملك حكومت
شكلدن اعتباراً امپراطورلقه وازرجه قادر هر
نوع حكومت شكلي كورويوز . فقط پوټوك ايدنه
زمانك و ديكر شرطك ايجالريته كوره الاشعي
حكمداراني تشكيل ابتداييكي دولت بيله
خلكه زياته ، ملك حاككته پوټوك زومت وېرله بكي ،
و عامه لك ولايتنه استناد ايدن پر دولت تشكيل
ايدلېكي تاريخ كوستويوز .
پوله اولدېني حاله «غالباني» دورده تورك
روحه بايچي ، تورك وازرايه علاقسي اوليان
بايچي عصرلر ، يادورلر توركلرك ايجه كېږد ،
و پوټوك نقيصي اوله لوق عصرلرجه مدت تورك
وازيي كندې روچك خاځر اولدېني خصلتله
آقيري بر طابق حكومت شكليږد . پوټوك هم
ملي واداني بايچي حكومت شكليكي ايتنده
كدي بڼه منسه بايچي ادارلره متقاد اولن كي
فلاكلره معروف قلمش ، هر مه معاصر مدنيتده
امسي لازم كنن موقعي استعمال ايدنه پوك
مدنيجه كړي پر موقيد قلمشدر .
ايشته تورك انقلابك ، پوټوكي بوراده كښي
كوسترد ، انقلاب پر طرفدن دولت موه منده
وجوده كښيدكي سياسي انقلاب الله «مالي دولتي» لك
خاځر اولدېني ملي اوليان عصرلر ايتي آتمش ، دېكر
طرفدن ملي وارانله انكشاف ايتي لازم كنن
اجنای انقلاب هر تورو مانلردن آزاده هر پر
ساحه اچمندر . ملت سينه منده پندردېكي بو پر
قازي كي برهاديتك رهركله سايي ساحده
انقلابي امام ايدركن «جمهوريت» ي اعلان لك
صورتله برطرفدن كندې نو وارانله فدايتش
مقدري برساله لك چوروش سلطنته خاځه كېش ،

اجتماعیات

ایدرن قومک سبیه سنی تشکیل ایدرن عامللری و بناء علیه روحی حالتی هر عصرده دیکشدرن سبیلری آراشدیرمق و ملاتی مطابق صنفاره آیرمق ایجاب ایدهوسره، بونلرک روحی و اجتماعی ساقلارنی کوزدن کجیرمک ایجاب ایدر. بواعتبارله هر تصنیف جمعیتمعین بر حالته تقابل ایدر. و هیچ بر ملت هر دورده عینی اولان ثابت ولایتیبر و صفرله صنفاره آریلاماز. حرکت حالده بولونان هرشی ضرورت حالدهدر. ضرورتک Devenir بالذات کندیلری بو نوعدن ثابت وضعیتلرک مفقودیلنی افاده ایدر. تاریخده معین بر موازنه اکتساب اینش اولدوغنی کوردیکمز دورلر، ضرورتک ظاهر اتوقع ایندیکی اشراپ ایدر. غندی اولارق وجوده کنتریلن تصنیفلر، بو عارضی موازنه نلک ائیدر. ح ق چاپوق حرکتلر حرکتلرک و سکون انطباعی بر افری. جمعیتملرک عمومی استحاله و حرکتلرک سکوز و عطالت حالده مشهود اولان دورلر، چوق اوزاق بر مسافه ددی مفکوره ایچین چوق سرعتی بر روح حاضر لغنه دلالت ایلرک بونی، کندیلری متعاقباً کلن دورلرده حصوله کلن بام باشقا ویپ یکی حادثلرک ای اثبات ایدر. طبیعتک حرکتلرک ناصل دوروب دیکلنلک بیلمهین بر سروراسه جمعیتمکده هر آئی دیگر بر آنه بکزمهین ایدی چوالت و فعالیت واردر. بو حرکتلری نامامادی و عضل ددر، و بناء علیه مکان داخلنده تحوللری موجب اولور و یا خود تماماً باطنی و روحی ددر، بو قدرده مستحاله و حرکتلرک زمان داخلنده جریان ایدر. برشی شکل دائماً ایکتی شکلک ائیدر: زمانی ضرورتلر، مکانی حرکتلری وجوده کتیرر. بو، کینک، کیفیت اخلاقی دیمکدر. بناء علیه هر جمیتک یا واث یا واث، فقط هیچ دورم. یان و بو کوله سله امکان بولونامایان inflexible بر داخل ضرورتی واردر. کالی بولور بولماز محرومیتدن قورتولان بر وجود ویر شخص پیداییدن بو ضرورت قومک تکمیل قهرمانلری،

کولرلک رانسدیکل
قرون اولی دن بری تکمیل قوملرک تاریخلری، کندلی ملتیری داخلنده کرک «قاستلر» شکله و کرکسه سوبه و وظیفه لک آیردینی صنفار حالده بر «مرتبه لرسله سی» = Hierarchie نه تابع طوولشاردر. جمیتک ترقی مرحله لرده قطع ایتمیکی مسافیه نظر آ، یالکزر شکه و بالخاصه وظیفه لک توزع طرزسه عاقل اولان بو تقسیم اصلی Orignol ایلقدن زیاده اعتباری- Conven tionnel و عندی Arbitraire در. تکمیل دینلر، انسانیتک الله نظرده عینی قیمت و عینی مساواتله عینی حریت و ضرورت مالکیتی قبول ایتمیکی حالده مجتهدلر (خائیفه) و اعظالم، مدوسار، امام و خطباء، و خوجالار و صوفیالر، ملالر، نوعدن بر، برهمنلر و جواریلر صنی و نهایت مؤمن و کافر کی اعتقاد حریتی قطع نظرندن بر تیارازی افاده ایدن بر تصنیفک یانی باشند سیدلر، شیخلر، کیدرلر. ایل کی قوتلری کاه دیندن و کاه قهرمانلقدن و چوق دقه زوربالقدن و بونلر دولایسه لیه ثروت و نفوذدن اکتساب ایدن طبقه لر تشکیل ایشدر. بونون بو طبقه لر، بشرک اسر ایتمک و مالک اولیق احتراصنک و منقاد اولیق و حایه کورمک احتیاجنک فلان ویا فلان شرطلر آتنده تجلیشدن باشقا برشی دیکلدر. بوراده داهلرین منشالرینی آراقمسین یا لکزر بو طبقه لک بستیقلو لریسه مشغول اولمای داهلر موقی بولولورم. اجتماعیک معنیکی هر نه اولورسه اولسون فرد، جمیتک فضیلت و سبیلرله نوازت ایستین و یا ایجه سین، انسان بالذات اداع ایدن و دایمی بر فوران حالده بولونان مخلوقدر. بونون مفکورملر، احتراصلر، هجانلر، ذوقلر، آرزولر، و «هر کولده یانان براسلان» بو فاقیت مالکیت قدر نلک بستیقلو لریک افاده لرینی احتوا ایدرلر. و اصل ادایی و بالخاصه معین بر ملاتی کندلی آرانلرده تصنیف

دیکل طرفندن تورک روحنده اساساً باشاقدنه اولان «فنیاتی حکومت» مفکورده سی تحقیق ایشدر. واقعاً اجتماعی جانده اصل غایه «ملکت سادتی» اولوب جمهوریت بو غایه یه ایشدر برنجی واسطه لردن برسییدر. فقط بو آگون بزم جیت خائیزده جمهوریت هر ده بر غایه در. چونکه جمهوریتدن اولکی سلطنت دورنده مملکت هر نوولر ترقی و انکشافدن محروم باشند باشا خراب بر تولک حالده قائل اولدینی کی، ملتده سوبه اعتبارله کندلی توز حریتدن محروم قیلنمق معاصر مدنیته لایق اولدینی موقن ایلماشدر.

بونون دولای عزیز جمهوریت، انقلاب نلی ایچین باشاقدنه اولان بر «شائیت» اولغه برابر هر وقت اوزرته تیزه یجکمز و اک عزیز، اک قدسی و «امانت» اولدق صابته چمنر بر مفکورده در. ایسته بومقدس امانی بو کونکی و کلجک نله نودیم ایدن بونلرک هرک شعلوی خطابه سی بر داهلرک ارایده لم: «ای تورک کجلیکی برنجی وظیفه ک تورک استقلال و تورک جمهوریتی ایلا بدعا حفظه و مدافعه ائیکدر. برکون استقلال و جمهوریتی مدافعه مجبوریتنه دوشورسک وظیفه یه ایلاق ایچین ایچنده بولوناجک وضیتک امکان و شرائطی دوشونمیکجک. بو امکان و شرائط چوق نامساعد بر مایه نده نظاهر ایده بیلیر... عزیز وطنک بونون قلعهری ضبط ایدش، بونون رساله لر نه کیرلش، بونون اردولری داغیلش و مملکتک هر کوشه سی لایق اشغال ایدش اوله بیلیر. بونون بو شرائطلر داهلر آلم و داهلر و خیم اوانی اوزره مملکتک داخلنده اقتداره صاحب اولان لر غفلت و ضلالت حتی خیانت ایچنده بولماییلر. ملت ققر و ضرورت ایچنده خراب و یتاب دوشمش اوله بیلیر. ای تورک استیقاتک اولادی! ایسته بو احوال و شرائط ایچنده دخی وظیفه ک تورک استقلال و جمهوریتی قورتلر ققدر. محتاج اولدینک قدرت داهلرکده کی اصل قانکده موجوددر.»

فیل نغمه

استانبول دافالفتونده منطقی مدرسی

★ محترم محمد عزت بک ترجمه یکی جیقان پوتونک «علم و دین» کتابی تدقیق ایدرکن [۱] آرازمده هنوز نتیجه نلش اولان موضوعه تماس ایدرک: «هر سادعه غریبلر بزه گفته و سوروی کیمش متاعلری کوندر کفری کی عیجا فلسفه دره اوله ی اولور بزه طرزنده بر «ایهام قییم» ده بولونیورلر. کتابک ترجمه سی احتیال کندیلری ایچین یکی اوله بیلیر، فقط ب ایچین اصلنک «وقتیله کرکی آتش کتب مدورده دن» اولدینق سولیه، مساعده بیورورلر ظن ایدرم.

خ ن